

Список використаної літератури:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
2. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 року // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.

Ключові слова: цінний папір, вексель, звернення до суду, заява про визнання втраченого цінного папера на пред'явника або векселя недійсним, емітент цінного папера на пред'явника, відновлення прав на втрачений цінний папір.

Ключевые слова: ценная бумага, вексель, обращение к суду, заявление о признании потерянной ценной бумаги на предъявителя или векселя недействительным, эмитент ценной бумаги на предъявителя, возобновление прав на потерянную ценную бумагу.

Key words: security/pl, bill of exchange, address to the court, statement about confession of the lost bearer security or bill of exchange invalid, issuer of bearer security, proceeding in rights on the lost security/pl.

ОСТРОВСЬКА ЛЮДМИЛА АНАТОЛІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук, адвокат

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ЗАПИТ ЩОДО НАДАННЯ КОНСУЛЬТАТИВНИХ ВИСНОВКІВ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СУДОМ З ПРАВ ЛЮДИНИ НА ПІДСТАВІ ПРОТОКОЛУ № 16 ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ З ПРАВ ЛЮДИНИ

15 грудня 2017 року вступив в силу Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 № 2147-VIII.

Новий Цивільно-процесуальний кодекс (далі – ЦПК) визначає завданнями цивільного судочинства справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспореного прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. А серед основних принципів цивільного судочинства називає принцип верховенства права. Так, вперше в ЦПК зазначено, що суд застосовує при розгляді справ Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі Конвенція) і протоколи до неї, а також практику Європейського суду з прав людини як джерело права (ч. 4 ст. 10).

Вперше вищим судовим установам країн-учасниць Конвенції з прав людини та основоположних свобод (далі Конвенція) надано право звертатись до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ або Суд) за консультативними висновками з “принципових питань тлумачення і застосування прав, гарантованих Конвенцією та протоколами до неї”. Це передбачено Протоколом № 16 до Конвенції, який набрав чинності 1 серпня 2018 р.

Відповідно до Протоколу сама держава-учасниця визначає, які судові установи національній правовій системі матимуть на це право. Законом України «Про ратифікацію Протоколів № 15 та № 16 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» від 5 жовтня 2017 р., визначила в якості такої установи Верховний Суд.

Але ж на сьогодні в Україні розглядаються два законопроекти, котрі конкретизують суб’єкта звернення до ЄСПЛ за наданням консультативного висновку: перший – Законопроект народного депутата України Луценко І.С. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв’язку із ратифікацією Протоколу № 16 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» № 8535 від 27.06.2018 р., другий – народного депутата України Сидоровича Р.М. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв’язку із ратифікацією Протоколу № 16 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» № 8535-1 від 06.07.2018 р. Перший визначає що до ЄСПЛ звертається Велика Палата Верховного Суду України із запитом про надання консультативного висновку з принципових питань, що стосуються тлумачення або застосування прав і свобод, визначених Конвенцією, а другий передбачає що саме касаційна інстанція, з власної ініціативи, може постановити ухвалу про звернення до Європейського суду з прав людини з проханням надати консультативний висновок. Тобто Україна ще не визначилась хто саме буде звертатися до ЄСПЛ за наданням консультативного висновку.

На сьогодні Протокол набрав чинності лише для тих десятих країн, які його ратифікували. ЄСПЛ вже привів свої внутрішні документи у відповідність з Протоколом: було видано нову редакцію Регламенту Суду та Керівні вказівки щодо реалізації процедури консультативного висновку, що були затверджені Пленумом ЄСПЛ ще 18 вересня 2017 р. [1].

Останною була Франція, яка ратифікувала його 12 квітня 2018 р. і першою, яка надала запит. Перший запит, поданий 16 жовтня 2018 р. Касаційним судом Франції, стосується визначення меж так званих “позитивних зобов’язань” за статтею 8 Конвенції в сфері сурогатного материнства, зокрема у випадках коли “юридична” мати не має генетичного зв’язку з дитиною, яку народила сурогата мати. Запит пов’язаний з тим, що сурогатне материнство заборонене у Франції, але деякі французькі громадяни користуються послугами сурогатних матерів за кордоном (зокрема й в Україні) і звертаються до французьких властей за визнанням дітей народжених від сурогатних матерів за кордоном в якості їх власних дітей. У справі Меннессон проти Фран-

ції [2] та деяких справах, які слідували за цим прецедентом, ЄСПЛ вже визначив, що в деяких випадках французька влада зобов'язана реєструвати таких дітей, однак нові справи порушують нові, важкі етичні і правові питання. [3]. Цей запит демонструє, запити якого характеру матимуть більші шанси бути розглянуті Великою палатою ЄСПЛ: це в першу чергу “нові” питання, які постають перед судами розвинених країн ЄС: біоетика, обробка даних, імміграція тощо.

10 квітня 2019 року ЄСПЛ надав Касаційному суду Франції перший консультативний висновок. [4] Як зазначає суддя ЄСПЛ від України Ганна Юдківська на своїй сторінці у Facebook: Суд скористався можливістю визначити межі консультативних висновків: він підтвердив, що не має юрисдикції ні для оцінки фактів справи або суті поглядів сторін на тлумачення національного права у світлі Конвенції, ні для рішення щодо результатів національного провадження. Його роль обмежується наданням висновку щодо поставлених питань, і суд, який звертається із запитом, робить свої висновки, які випливають з думки Суду щодо відповідних положень національного законодавства та результатів справи. Більше того, думка Суду повинна обмежуватися питаннями, безпосередньо пов'язаними з триваючим національним провадженням.

Список використаної літератури:

1. Guidelines on the implementation of the advisory-opinion procedure introduced by Protocol No. 16 to the Convention, https://www.echr.coe.int/Documents/Guidelines_P16_ENG.pdf
2. Mennesson c. France, заява № 65192/11, рішення ЄСПЛ від 26.06.2014 р. <http://hudoc.echr.coe.in>
3. First request for an advisory opinion under Protocol No. 16, <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-6233787-8102842>
4. Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugal, заяви № 55391/13, 57728/13 та 74041/13, рішення Великої Палати від 6.11.2018 р.
5. DVISORY OPINION concerning the recognition in domestic law of a legal parent-child relationship between a child born through a gestational surrogacy arrangement abroad and the intended mother Requested by the French Court of Cassation (Request no. P16-2018-001)// <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=003-6380464-8364383>

Ключові слова: Конвенція з прав людини та основоположних свобод, джерело права, Європейський суд з прав людини, консультативні висновки, Верховний Суд.

Ключевые слова: Конвенция о правах человека и основоположных свобод, источник права, Европейский суд по правам человека, консультативные заключения, Верховный суд.

Key words: European Court of Human Rights, source of law, The European Convention on Human Rights, advisory opinion, Supreme Court.